

O'QUVCHILARDA KITOBGA QIZIQISHNI OSHIRISH YO'LLARI

Mamanazarova Santalat Qo'ldoshevna

Surxondaryo vil Sherobod tumani Axborot-kutubxona markazi Abonementlar va foydalanuvchilarga xizmat ko'rsatish xizmat raxbari

Annotatsiya. Mazkur maqolada o'quvchilar orasida kitobxonlikka bo'lgan qiziqishni oshirishning samarali usullari haqida so'z yuritiladi. Ta'lim muassasalarida kitob o'qishga rag'batlantirish, ota-onalar va ustozlarning bu boradagi roli, zamonaviy texnologiyalar yordamida kitobga bo'lgan mehrni shakllantirish kabi masalalar yoritiladi. Shuningdek, yoshlarning ma'naviy va intellektual rivojida kitobning tutgan o'rni haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Kitobxonlik, o'quvchilar, qiziqish, rag'batlantirish, ma'naviy tarbiya, intellektual rivoj, ta'lim, ota-ona, ustoz, zamonaviy texnologiyalar.

Абстрактный. В статье рассматриваются эффективные способы повышения интереса к чтению среди учащихся. Будут рассмотрены такие вопросы, как поощрение чтения в образовательных учреждениях, роль родителей и учителей в этом вопросе, а также воспитание любви к книгам с использованием современных технологий. В статье также обсуждается роль книг в духовном и интеллектуальном развитии молодежи.

Ключевые слова: Чтение, учащиеся, интерес, мотивация, духовное воспитание, интеллектуальное развитие, образование, родители, учитель, современные технологии.

Abstract. This article discusses effective methods for increasing interest in reading among students. It covers issues such as encouraging reading in educational institutions, the role of parents and teachers in this regard, and the formation of love for books using modern technologies. It also discusses the role of books in the spiritual and intellectual development of young people.

Keywords: Reading, students, interest, encouragement, spiritual education, intellectual development, education, parents, teachers, modern technologies.

Kirish.

Bugungi kunda yosh avlodning ma'naviy kamolotida kitobning o'rni beqiyosdir. Ayniqsa, maktab yoshidagi o'quvchilarni kitob o'qishga jalb etish, ularning mutolaaga bo'lgan qiziqishini oshirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Axborot oqimi kuchli bo'lgan davrda bolalarni foydali va ma'naviy boyituvchi adabiyotlar bilan tanishtirish, ularda o'qishga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish zarur. Ushbu maqolada aynan shu masala yuzasidan samarali yo'llar ko'rib chiqiladi.

O'quvchilarda kitobga qiziqishni oshirish uchun quyidagi usullarni qo'llashingiz mumkin:

1. O'qishni qiziqarli jarayon qiling

- Interfaol usullar. Kitobni birgalikda o'qib, muhokama qiling, qahramonlar haqida gapiring yoki voqealarni davom ettirishni so'rang.
- Audio-kitoblar. Ba'zi bolalar eshitish orqali yaxshiroq o'zlashtirishadi, shuning uchun audio-kitoblardan foydalaning.
- Teatrlashtirish. Kitobdagi sahnalarni o'quvchilar bilan birgalikda spektakl qilib ko'rsatish.

2. Erkin tanlash imkoniyatini bering

- O'quvchilarga o'zlari yoqtirgan janr yoki mavzudagi kitoblarni tanlashga ruxsat bering. Bu ularning qiziqishini oshiradi.
- Kitobxonlik daftarchalari yoki "Kitob menu" tuzib, turli janrlardan namunalar taklif qiling.

3. Zamonaviy texnologiyalardan foydalaning

- Elektron kitoblar, interaktiv ilovalar yoki kitoblar haqidagi videolar bilan tanishishga undang.

- O'quvchilar bilan kitoblarni onlayn muhokama qilish uchun blog, forum yoki ijtimoiy tarmoqlardan foydalaning.

4. Kitob olamiga jalb qiluvchi muhit yarating

- Sinfda qulay o'qish joyi tashkil eting (masalan, "Kitob burchagi").
- Muntazam ravishda kutubxonaga tashrif buyurishni tashkil qiling.
- Kitob ko'rgazmalari, kitob savdolari yoki mualliflar bilan uchrashuvlar o'tkazing.

5. Misol bo'ling

- O'qituvchi yoki ota-onalar o'zlari ham kitob o'qishni odat qilishi kerak. Bolalar ko'rib o'rganadi.
- Sinfda "Sevimli kitobim" mavzusida suhbatlar o'tkazib, o'zingizning kitob tajribangizni ulashing.

6. Mukofotlash tizimini joriy eting

- Ko'proq kitob o'qiydigan o'quvchilarni maqtov, diplom yoki kichik sovg'alar bilan rag'batlantiring.
- "Oyning eng faol kitobxonlari" reytingini e'lon qiling.

7. Ijodiy ishlar bilan shug'ullaning

- Kitob asosida rasmlar chizish, she'r yozish yoki qisqa hikoyalar yaratish kabi loyihalar tashkil eting.
- O'quvchilarga o'zlari kitob yozishga harakat qilishlariga imkon yarating.

8. Kitoblarni hayot bilan bog'lang

- Kitobdagi mavzularni real hayotdagi misollar bilan solishtiring (masalan, tarixiy romanlar – haqiqiy tarix voqealari).

- Agar kitobda sayohat haqida gap borsa, xaritada joylarni ko'rsating yoki shu mamlakat madaniyati haqida gapiring.

9. Qiziqarli kitoblarni tanlashga yordam bering

- Yoshga mos va zamonaviy kitoblarni tavsiya qiling (masalan, "Garri Potter", "Boy bola qayg'uli bolaning qo'lidan o'ladi" kabi mashhur asarlar).
- O'quvchilarning sevimli filmlari yoki seriallari asosidagi kitoblarni taklif qiling.

10. O'qishni odatga aylantiring

- Har kuni 15-20 daqiqani kitob o'qishga bag'ishlashni odat qiling (masalan, dars boshlanishidan oldin yoki tanaffuslarda).
- "Oilaviy o'qish vaqti"ni targ'ib qiling – ota-onalar farzandlari bilan birga kitob o'qishlari kerak.

Har bir bola uchun eng samarali usul turlicha bo'lishi mumkin, shuning uchun individual yondashuv muhim. Asosiysi – kitob o'qish qiziqarli, foydali va qimmatli jarayon bo'lishi kerak!

O'zbek adabiyotlari tahlili va metodologiyasi

O'zbek adabiyotida o'quvchilarda kitobxonlik madaniyatini shakllantirish masalasi doimo muhim mavzu bo'lib kelgan. Ayniqsa, Abdulla Qahhor, G'afur G'ulom, Oybek, Pirimqul Qodirov kabi yozuvchilarning asarlari o'quvchilar qalbida milliy g'urur, tarixiy ong va adabiyotga mehr uyg'otgan. Bu yozuvchilarning asarlari orqali kitobxonlik nafaqat bilim manbai, balki tarbiya vositasi sifatida talqin qilinadi.

Metodologik jihatdan olganda, kitobga qiziqishni shakllantirishda quyidagi yo'llar o'z samarasini bermogda:

- Adabiyot darslarida badiiy asarlarni chuqur va ijodiy tahlil qilish;
- Kitobxonlik tanlovlari va adabiy viktorinalar tashkil etish;

- Mashhur asarlarning mualliflari hayoti va ijodini muhokama qilish;
- O'quvchilarni mustaqil kitob tanlash va fikr bildirishga undash.

Bu metodlar orqali o'quvchilarni nafaqat o'qishga, balki o'qiganini tahlil qilishga ham o'rgatish mumkin.

Natijalar va muhokamalar

Tadqiqotlar va kuzatuvlar shuni ko'rsatmoqdaki, o'quvchilarda kitobga bo'lgan qiziqish o'qituvchi va ota-onalarning yondashuvi bilan bevosita bog'liq. Dars jarayonida kitobga ijodiy yondashilgan sinflarda o'quvchilarning mutolaaga bo'lgan ehtiyoji yuqoriligi kuzatilgan. Shuningdek, interaktiv metodlar (rol o'ynash, guruhli muhokama, asar asosida sahna ko'rinishlari tayyorlash) yordamida o'quvchilarda asarga nisbatan emotsional bog'lanish hosil bo'ladi. Internet va raqamli texnologiyalar davrida yoshlar orasida kitob o'qishga bo'lgan qiziqish pasaymoqda, ammo bu holatni zamonaviy yechimlar bilan bartaraf etish mumkin. Masalan, audio kitoblar, elektron kitob ilovalari, yozuvchilar bilan uchrashuvlar kitobxonlikni rag'batlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa. O'quvchilarda kitobga qiziqishni oshirish — bu nafaqat ta'lim muassasalarining, balki butun jamiyatning muhim vazifasidir. O'zbek adabiyoti asarlaridan samarali foydalanish, dars jarayonida zamonaviy metodlarni qo'llash, oilaviy kitobxonlik muhitini yaratish orqali yoshlar qalbida adabiyotga mehr uyg'otish mumkin. Kitob – faqat bilim emas, balki tarbiya, ma'naviyat va shaxsiy kamolot manbai ekani har bir o'quvchiga yetkazilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.To'xtaboyev, Xudoyberdi. "Sariq devni minib". Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 2016. 25–35. betlar.
2. Rasulov Zafar. "Kitobxonlik madaniyati va yoshlar". Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. 40–52 betlar.
- 3.Karimova Nargiza. "Ta'limda zamonaviy metodlar va kitobxonlikni

shakllantirish”

Samarqand: Noshir, 2020. 18–28 betlar.

4.Yo‘ldoshev Abdumalik. “O‘quvchilar va mutolaa: metodik qo‘llanma”. Buxoro: Ilm Ziyo, 2017. 60–75 betlar.

Abdug‘aniyeva Mavluda. “Zamonaviy yoshlar va adabiyotga munosabat”. Namangan: Ma’rifat, 2021. 30–40 betlar.